



Likestillings- og diskrimineringsombudet
Postboks 9297 Grønland

0134 OSLO

Deres ref:
22/181

Vår ref:
2021/21061-37
Lise Cathrine Pedersen

Dato:
02.02.2022

Vedrørende digital folkeavstemning og spørsmål om diskriminering

Fylkestinget vedtok 8. desember 2021, sak 104/21, å gjennomføre rådgivende folkeavstemning om en eventuell oppløsning av Innlandet. Det vil være opp til fylkestinget å beslutte om Innlandet fylkeskommune skal videreføres eller om det skal søkes om deling i fylkestingsmøtet 23.-24. februar 2022.

Valgloven har ingen bestemmelser som regulerer gjennomføringen av lokale folkeavstemninger. Kommunal- og regionaldepartementet skriver i valghåndboken at det kan være naturlig å ta utgangspunkt i valglovens bestemmelser og gjøre disse gjeldende så langt de passer. Fylkestinget har derfor vedtatt at det skal tas utgangspunkt i valglovens bestemmelser, men at man kan gjøre de tilpasninger som er nødvendig for å få avviklet folkeavstemningen innen neste fylkesting.

Valg i henhold til valgloven gjennomføres ved at både ansvar og oppgaver er delt mellom staten ved regjeringen, fylkeskommunene og kommunene. Ansvar og oppgaver er avhengig av hvilken type valg som skal gjennomføres. Felles for både stortings-, - fylkestings- og kommunestyrevalg er at det er kommunene som har ansvaret og oppgavene knyttet til den lokale gjennomføringen i selve stemmeperioden.

Kommunene har lang erfaring og er meget dyktige og profesjonelle i sitt valgarbeid. Fylkeskommunen har bred erfaring og kompetanse når det gjelder forberedelser fram til selve stemmeperioden. Fylkeskommunen har ikke erfaring med hverken organisering eller gjennomføring av stemmemottak. En folkeavstemning i fylkeskommunal regi, og som skal gjennomføres med ordinære stemmesedler (papir) ville derfor måtte basert seg på at kommunene gjennomførte de lokale avstemningene.

Flere av kommunene i Innlandet ga før jul både direkte, og indirekte via Statsforvalteren og KS, tilbakemelding på at en slik gjennomføring ville være særs krevende med tanke på pandemien vi står i.

Til tross for deltagelse fra fylkeskommunen knyttet til optelling, er det på det rene at Innlandet fylkeskommune ikke har hjemmel for å pålegge kommunene å delta i gjennomføringsprosessen. Dermed ville vi kunne ende opp med svært ulik praksis for hvordan innbyggere kunne få avlagt stemme i de ulike kommunene i Innlandet.

På bakgrunn av dette besluttet valgstyret 21. desember å gå kun for en digital folkeavstemning. Det vil si at det ikke vil være mulig å avgi stemme på papir. En velger kan avgi stemmen sin fra en hvilken som helst enhet med en nettleser, eksempelvis PC, Mac, smarttelefon eller nettbrett. Løsningen integreres med ID-porten, slik at velgere kan logge seg på med velkjente og sikre mekanismer som Bank ID eller Min ID. Men det krever at bruker har en digital ID. Alle personer i Norge er satt opp med en digitalID, men ikke alle har tatt den i bruk.

Kommunene har erfaring med å bistå innbyggere både ved vanlige valg, og ved andre tjenester som krever digital pålogging. De som trenger hjelp til å få stemt og ikke har familie eller venner som kan hjelpe seg, kan få hjelp av kommunen sin. Alle kommuner vil legge til rette for stemming med et enkelt stemmeavlukke og utstyr. Dette kan for eksempel være på rådhuset eller på biblioteket.

Avstemningsløsningen som brukes består av ID-portalen og en egen løsning TIVI. ID-porten er en nasjonal løsning fra Digitaliseringsdirektoratet. Selve stemmeløsningen er den samme som ble testet ut ved en prøveordning fra Kommunal- og distriktsdepartementet ved valg i Norge i 2013 og 2015. Løsningen fyller kravene for universell utforming.

Med vennlig hilsen

Tron A. Bamrud
Fylkeskommunedirektør

Lise Cathrine Pedersen
Seksjonssjef Politisk sekretariat

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.